

Posi'm un trifàsic eclesial, si us plau

Dg, 20/01/2019 per Eloi Aran Sala
[Betel. Arquitectura, Art i Religió](#)

Fa temps un catequista m'explicava que, per parlar del Misteri de la Trinitat a un grup de confirmació, va fer una maionesa; tot donant a entendre com tres elements (l'ou, l'oli i la sal) es fusionaven en una mateixa cosa. Al cap d'un temps es va produir l'efecte de "vampirització", on el mitjà es menja el contingut, i els nois només recordaven aquella sessió "de la maionesa", però la Trinitat havia desaparegut. El mateix pot passar amb el "trifàsic eclesial" d'avui, així que vagi com avís el que acabo d'explicar.

Aquestes línies són una reflexió sobre tres elements que fan anar de corcoll als arquitectes que tenen encàrrecs de reforma d'esglésies: la posició i significació del mobiliari litúrgic (seu, altar i ambó). I ho faig arran de la lectura del llibre "[Espacio celebrativo](#)", de **Bernardino Ferreira da Costa**, publicat recentment pel CPL. Si algun arquitecte es troba que ha de reflexionar sobre la posició d'aquests elements i necessita una "classe ràpida però aprofundida" sobre la temàtica, la millor cosa que pot fer és llegir aquest llibre elaborat, ni més ni menys, per un doctor en litúrgia i abat del monestir benedictí de Sineverga, a Portugal.

La primera cosa que cal afirmar i qüestionar alhora és la mera "funcionalitat" d'aquest mobles. La seu, l'altar i l'ambó no són meres escultures, ni objectes de disseny; són mobles litúrgics que tenen una tasca a realitzar que està molt ben definida en els documents eclesials. Cal poder llegir des de l'ambó; cal poder seure a la cadira; cal poder entaular-se a l'altar. I cal que cada element tingui el seu propi espai i ambient per tal de poder ser reconegut com "lloc litúrgic", sense que un passi per damunt de la resta (per exemple, posar la seu davant l'altar).

A partir d'aquí, un cop assegurada la seva funcionalitat per la celebració, és quan entra en joc la gràcia i la creativitat de l'arquitecte i/o artista per aconseguir una altra cosa ben complicada: que un moble d'una església-lloc sigui figura, semblança o analogia, de l'Església-comunitat i, en definitiva, sigui un element mistagògic que comuniqui l'actor principal, que és el Crist. Això s'aconsegueix tant en el propi disseny del moble com en la disposició que aquests tres elements tinguin en l'espai assembleari.

Aquí és on entra en joc la suggestiva lectura del llibre citat i que m'ha aportat força llum i preguntes. Per exemple, conec del cas d'una capella fonda, o "del Santíssim", on es va reciclar un altar lateral per posar-lo com altar central de la capella (ja que l'altar original va restar encastat al retaule marmori del fons de la mateixa). A part de que aquest altar actuava com a barrera entre la comunitat i el president de la celebració, al donar la volta hom veia que estava buit i no tenia "cul". Bé, l'autor indica que un "bon altar" ha de tendir a una forma quadrada i que totes les cares tenen igual importància; és a dir, que no es pot aplicar allò de "Dios lo ve" fent referència a un conegut llibre de reflexió sobre l'arquitectura. Si l'altar-taula ha de facilitar la participació i comprensió del Sant Sopar no ajuda gaire que hi hagi un davant i un darrera.

Valgui aquest exemple com invitació a la lectura del llibre i ajudi a qui pertoqui a qüestionar si aquests tres elements tenen la relació escaient en les nostres "sales

de festa", perquè també depèn d'aquest "trifasic", entre d'altres coses, que es pugui entendre i viure què és una església i/o l'Església.